

Міністерство освіти і науки України
Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна
Кафедра прикладної математики

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Декан факультету
математики і інформатики _____

Григорій ЖОЛТКЕВИЧ _____

.. 29 .. 08 2023 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Організація наукових досліджень

рівень вищої освіти _____ третій (освітньо-науковий) _____

галузь знань _____ 11 – Математика та статистика _____

спеціальність _____ 113 – Прикладна математика _____

освітня програма _____ Прикладна математика _____

спеціалізація _____

вид дисципліни _____ обов'язкова _____

факультет _____ математики і інформатики _____

2023 / 2024 навчальний рік

Програму рекомендовано до затвердження вченою радою факультету математики і інформатики
“29” серпня 2023 року, протокол №8

РОЗРОБНИКИ ПРОГРАМИ:

Ігнатович Світлана Юріївна, доктор фізико-математичних наук, професор кафедри прикладної математики.

Програму схвалено на засіданні кафедри прикладної математики

Протокол від “28” серпня 2023 року № 10

Завідувач кафедри прикладної математики

Валерій КОРОБОВ

Програму погоджено з гарантом освітньо-наукової програми Прикладна математика

Гарант освітньо-наукової програми Прикладна математика

Наталія КІЗЛОВА

Програму погоджено науково-методичною комісією факультету математики і інформатики

Протокол від “29” серпня 2023 року № 1

Голова науково-методичної комісії
факультету математики і інформатики

Ольга АНОЩЕНКО

ВСТУП

Програма навчальної дисципліни «Організація наукових досліджень» складена відповідно до освітньо-наукової програми підготовки третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти

спеціальності _____ 113 - Прикладна математика _____
спеціалізації _____

1. Опис навчальної дисципліни

1.1. Мета викладання навчальної дисципліни «Організація наукових досліджень» – надати аспірантам знань та вмінь, які створюють необхідне методологічне підґрунтя для здійснення фахової науково-дослідницької роботи і презентації її результатів науковій спільноті

1.2. Основні завдання вивчення дисципліни «Організація наукових досліджень»: розуміння аспірантами загальних закономірностей і логічної послідовності виконання наукового дослідження, набуття практичних навичок у написанні запиту на науковий грант, технічного завдання, планування власної наукової діяльності, написанні статей, підготовки презентацій для міжнародних конференцій.

1.3. Кількість кредитів 4

1.4. Загальна кількість годин 120

1.5. Характеристика навчальної дисципліни	
Обов'язкова	
Денна форма навчання	Заочна (дистанційна) форма навчання
Рік підготовки	
1-й	-й
Семестр	
1-й	-й
Лекції	
Практичні, семінарські заняття	
30 год.	год.
Лабораторні заняття	
год.	год.
Самостійна робота	
90 год.	год.
у тому числі індивідуальні завдання	
год.	

1.6. Заплановані результати навчання

аспіранти повинні досягти таких результатів навчання:

Знати:

1. наукову картину світу, ідеали і норми наукового дослідження;
2. основні методи наукового дослідження;
3. головні методологічні моделі і їх характеристики;
4. методи верифікації результатів наукового дослідження.

Розуміти:

1. розрізняти науку як цілісну систему знань, як соціальний інститут і як дослідницьку діяльність;
2. розуміти роль наукової спільноти для функціонування і подальшого розвинення науки;
3. розрізняти загальнонаукові та спеціальні, емпіричні, теоретичні, кількісні та якісні методи;
4. розуміти важливість наукової доброчесності, автономності досліджень і відповідальності.

Вміти:

1. запланувати проведення власного наукового дослідження за тематикою, що відповідає дисертаційному дослідженню аспіранта,
2. скласти технічне завдання, заявку на грант,
3. написати і оформити наукову статтю, в тому числі англійською мовою, з урахуванням вимог фахових видань,
4. підготувати презентацію для виступу на науковій конференції, в тому числі англійською мовою.

2. Тематичний план навчальної дисципліни

Розділ 1. Наука як сфера людської діяльності.

Тема 1. Наука як цілісна система знань, соціальний інститут і дослідницька діяльність.

Тема 2. Методологія і методи наукових досліджень.

Тема 3. Структура наукового дослідження.

Тема 4. Методи теоретичних і емпіричних досліджень.

Розділ 2. Методологія проведення наукових досліджень.

Тема 5. Фандрайзінг і розробка наукового проекту.

Тема 6. Математичне формулювання задачі, розв'язання і валідація результатів.

Тема 7. Візуалізація і презентація результатів.

Тема 8. Підготовка тез доповіді на конференції, статті і звіту.

3. Структура навчальної дисципліни

Назви розділів і тем	Кількість годин											
	денна форма						заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п	лаб.	інд.	с. р.		л	п	лаб.	інд.	с. р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Розділ 1. Наука як сфера людської діяльності												
Тема 1. Наука як цілісна система знань, соціальний інститут і дослідницька діяльність	10		2			8						
Тема 2. Методологія і методи наукових досліджень	14		4			10						
Тема 3. Структура наукового дослідження	10		2			8						
Тема 4. Методи теоретичних і емпіричних досліджень	14		4			10						
Разом за розділом 1	48		12			36						
Розділ 2. Методологія проведення наукових досліджень												
Тема 5. Фандрейзінг і розробка наукового проекту	16		4			12						
Тема 6. Математичне формулювання задачі, розв'язання і валідація результатів	18		4			14						
Тема 7. Візуалізація і презентація результатів	16		4			12						
Тема 8. Підготовка тез доповіді на конференції, статті і звіту	22		6			16						
Разом за розділом 2	72		18			54						
Усього годин	120		30			90						

5. Теми семінарських (практичних, лабораторних) занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Наука і наукові інститути	2
2	Методологічні системи наукових досліджень	2
3	Основні методи наукових досліджень	4
4	Особливості теоретичних і емпіричних досліджень.	2

5	Задачі прикладної математики і математичні моделі	2
6	Пошук, добір і опрацювання наукової інформації	2
7	Формулювання мети, задач і висновків дослідження	2
8	Особливості досліджень в галузі прикладної математики	2
9	Організація наукових досліджень в міждисциплінарних науках	2
10	Візуалізація і презентація результатів дослідження	2
11	Наукова комунікація і наукові публікації. Кваліфікаційні і дисертаційні роботи як вид наукових публікацій	2
12	Етапи підготовки наукової статті, академічна доброчесність	2
13	Вимоги до математичних публікацій.	4
Разом		30

5. Завдання для самостійної роботи

№ з/п	Види, зміст самостійної роботи	Кількість годин
	Виконання домашніх завдань, ознайомлення з літературою за наступними темами:	
1	Теоретичні і практичні наукові дослідження	12
2	Математичні задачі біології і медицини	12
3	Математичні задачі екології і геофізики	12
4	Особливості математичних задач у фізичних науках	12
5	Особливості міждисциплінарних наукових досліджень	12
6	Підготовка власного наукового тексту/запиту/презентації/звіту	30
	Разом	90

6. Індивідуальні завдання

(не передбачені робочим планом)

7. Методи навчання

Використовуються пояснювально-ілюстративний і частково-пошуковий методи. Аспіранти опановують значну частину теоретичного матеріалу шляхом самостійного розв'язання завдань, які стосуються власного наукового дослідження за тематикою дисертації.

8. Методи контролю

1. Стисле опитування за матеріалами попередньої практичної роботи
2. Перевірка виконання домашніх завдань
3. Виконання практичних завдань на відкритих онлайн-дошках
4. Проведення заліку

9. Схема нарахування балів

Поточний контроль, самостійна робота, індивідуальні завдання									Залікова робота	Сума
Розділ 1				Розділ 2						
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	Разом		
6	6	6	6	9	9	9	9	60	40	100

Для допуску до складання підсумкового контролю (заліку, або екзамену) здобувач вищої освіти повинен набрати не менше 30 балів з навчальної дисципліни під час поточного контролю, самостійної роботи, індивідуального завдання.

Критерії оцінювання навчальних досягнень

Домашні завдання щодо розділу 1 здебільшого стосуються самостійного ознайомлення з літературою. Оцінюється якість і змістовність відповідей здобувачів освіти на практичних заняттях. За темами розділу 2 здобувачу освіти пропонується виконання практичних завдань, які стосуються власного наукового дослідження (скласти запит, скласти технічне завдання, запропонувати чернетку наукової статті з урахуванням вимог конкретного наукового видання тощо).

Залікова робота складається з трьох завдань і передбачає письмову відповідь на два теоретичних питання зі списку, який надається студентам заздалегідь, а також розв'язання практичного завдання.

Кожне теоретичне завдання оцінюється максимально 15 балами, практичне завдання – 10 балами.

По кожному завданню залікової роботи нараховується:

- максимальний бал у разі правильно обґрунтованої відповіді;
- за незначні помилки оцінка зменшується від 10 до 30 відсотків;
- за значні логічні помилки оцінка зменшується до 50 відсотків, якщо хід міркувань в цілому правильний;
- якщо відповідь не відповідає жодному з критеріїв – виставляється 0 балів.

Шкала оцінювання

Сума балів за всі види навчальної діяльності протягом семестру	Оцінка
	для дворівневої шкали оцінювання
90-100	зараховано
70-89	
50-69	
1-49	не зараховано

10. Рекомендована література

Основна література

1. Адаменко М. І., Бейлін М.В. Основи наукових досліджень: конспект лекцій. – Харків : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2014. – 188 с.
2. Мальська М., Пандяк І. Організація наукових досліджень. Навч. посібник. – Київ: Центр навчальної літератури. 2017.
3. Колесников О. В. Основи наукових досліджень: Навч. посіб. – К.: Центр учбової літератури, 2011. – 144 с.
4. Крушельницька О.В. Методологія та організація наукових досліджень : навч.посібник. – К.: кондор, 2006. – 206 с.
5. Бобилев В. П., Іванов І. І., Проїдак Ю. С. Методологія та організація наукових досліджень: підручник. – Нац.металург.акад. України. – Дніпропетровськ: ІМА-прес, 2014. – 643 с.

Допоміжна література

1. Добронравова І. С., Білоус Т. М., Комар О. В. Новітня філософія науки. – К., 2009.
<http://www.philsci.univ.kiev.ua>
2. Добронравова І.С., Сидоренко Л.І. Філософія та методологія науки. Підручник. Київ: «Київський університет», 2008. <http://www.philsci.univ.kiev.ua>
3. Kothari C.R. Research Methodology. 2-nd edition. New Age International Publisher. 2004.
<https://ccsuniversity.ac.in/bridge-library/pdf/Research-Methodology-CR-Kothari.pdf>
4. Zaskodny P., Ruban G., Fil L., Urban J., Korandova M. Educational & Didactic Communication. Vol.1: Application of Quantitative Research Degrees. Publishing House DIDAKTIS. 2014.
https://web2.mlp.cz/koweb/00/04/13/10/11/educational_&_didactic_communication_2014.pdf
5. Christensen L.B., Johnson R.B., Turner L.A. Research Methods, Design and Analysis. 12-s edition. Global Edition. Pearson Education Limited. 2015.
6. https://students.aiu.edu/submissions/profiles/resources/onlineBook/c9w8W6_Research_Methods-Design_and_Analysis-Global_Edition.pdf
7. Thomas C.G. Research methodology and scientific writing. 2-nd edition. Springer. 2015.
<https://download.e-bookshelf.de/download/0015/1878/48/L-G-0015187848-0052605821.pdf>

11. Посилання на інформаційні ресурси в Інтернеті, відео-лекції, інше методичне забезпечення

1. Darwish M.A. Methodology of scientific research and its modern divisions according to Withney, Marquis, Good and Scates, and Van Dalen.
https://www.researchgate.net/publication/359442630_METHODODOLOGY_OF_SCIENTIFIC_RESEARCH_AND_ITS_MODERN_DIVISIONS_ACCORDING_TO_WITHNEY_MARQUIS_GOOD_AND_SCATES_AND_VAN_DALEN
2. Camarinha-Matos L.M. Scientific research methodologies and techniques
https://www.geophysik.uni-muenchen.de/~valerian/Scientific_Working/SRMTunit2.pdf